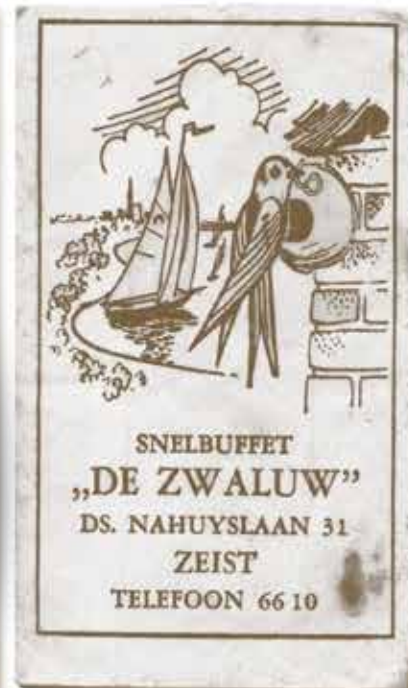

Seijst

Uitgave van het Zeister Historisch Genootschap

2017-I

Stinkens
Orgelpijpenmakers
Kleuterschool Griffensteyn

Een zoete geschiedenis
Jaarverslag 2017

Seijst

*Bulletin ter bevordering van de kennis
van de geschiedenis van Zeist*

ISSN 1383-2867

Verschijnt 4x per jaar.

Jaargang 47 nummer 1. Maart 2017.

Drukwerk: Drukkerij Gregorius, Utrecht.

REDACTIECOMMISSIE

H. Beudeker, E. de Jonge, D. van de Kamp, mw. Fl. de Vrijer en mw. M. Wagenaar, redacteuren en J.P. van 't Sant, hoofdredacteur.

VORMGEVING

M. Slappendel

REDACTIEADRES

Postadres: Postbus 342, 3700 AH Zeist

E-mail: info@zhg.nl

BIJDRAGEN AUTEURS

Informatie over het aanleveren van kopij:
www.zhg.nl

LEDENADMINISTRATIE

Aanmeldingen van nieuwe donateurs en adreswijzigingen kunnen schriftelijk worden gemeld via Postbus 342, 3700 AH Zeist. Het kan ook via het e-mailadres: info@zhg.nl.

IBAN: NL95 INGB 0003 8403 83

WEBSITE

www.zhg.nl

Legaat of lijfrenteschenking:
ANBI-beschikking
nummer 55 537

Stinkens Orgelpijpenmakers 3

Jacques Stinkens was orgelpijpenmaker in Limburg en kwam in 1914 naar Zeist. Daar begon hij met zijn zwager een eigen orgelpijpenmakerij. Het bedrijf is uitgegroeid op diverse plekken in Zeist tot een bedrijf van wereldfaam. In dit eerste van twee delen de geschiedenis tot net na de Tweede Wereldoorlog.

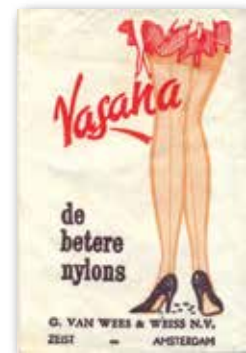

Kleuterschool Griffensteyn 8

Deze christelijke kleuterschool had zijn wortels op de 1^e Hogeweg / Slotlaan. Er kwam een dependance op de Koelaan. In 1969 werd het gebouw aan de Godfried van Seijstlaan geopend. In dit artikel de herinneringen van een gedreven leerkracht.

Een zoete geschiedenis 12

U hebt misschien in uw jeugd ook suikerzakjes verzameld. 'Uit de Collectie' laat dit keer een deel van de suikerzakjesverzameling zien die door donaties in het bezit van het ZHG is gekomen.

Jaarverslag 2016 18

Het jaarlijkse verslag van de secretaris die de belangrijkste feiten en activiteiten van uw Zeister Historisch Genootschap nog eens doorneemt. Het was een goed jubileumjaar. Als cadeau nam het aantal donateurs eindelijk weer eens toe!

Jacques Stinkens Orgelpijpenmakers

Ruim een eeuw ambachtelijke vervaardiging van orgelpijpen

2^e Dorpsstraat, gezien uit de richting Driebergen (ca. 1900).

COLLECTIE ZHG

Door Theo Elbertse

Eindredactie Elian de Jonge

De firma Stinkens is nog de enige orgelpijpenfabrikant in Nederland. Het is een bijzonder bedrijf met wortels in Limburg, maar sinds 1914 is het een 'Zeister' onderneming. Met hart voor het vak, oog voor innovatie en zin voor avontuur leverde - en levert - Stinkens orgelpijpen over de hele wereld, voor de grootste kerken

en belangrijkste concertzalen. Het bedrijf was medeoprichter van een wereldwijde organisatie van orgelbouwers (I.S.O.) en ontving veel (internationale) erkenning voor zijn grote rol in het ambachtelijk vervaardigen van orgelpijpen en zo in de ontwikkeling van de orgelbouw.

**De eerste orgelpijpen-
makerij, 2° Dorpsstraat
47 (ca. 1915). Geheel
links: Jacq. Stinkens
sr., geheel rechts
zwager Johannes G.
van Ling, tweede van
rechts Arie van Soest
(werkte tot zijn 80^e
in de orgelpijpen-
makerij).**

COLLECTIE STINKENS
ORGELPIJPENMAKERIJ

Oprichter Jacques (Jacobus Hubertus) Stinkens werd geboren op 14 oktober 1876 in Heythuysen (Limburg). Hij woonde en werkte daar tot en met 1913 als orgelpijpenmaker bij de firma Verschuieren Orgelbouw in diezelfde plaats. Op de lijst met werklonen van januari 1901 valt op dat werknemer J. Stinkens een topsalaris ontving van f 10,08 per week. Daarmee was hij waarschijnlijk een zeer bekwaam ambachtsman.

NIEUWE INDUSTRIEËN

In de laatste decennia van de 19^e eeuw waren handel en nijverheid in Zeist voornamelijk geconcentreerd rond de Dorpsstraten en de Evangelische Broedergemeente. Na de eeuwwisseling veranderde dat en verspreidden deze handel en nijverheid zich in het huidige centrum, de

uitbreiding van de bebouwde kom volgend. Niet alleen het aantal winkels breidde zich sterk uit, maar ook nieuwe, grote en kleine industrieën vestigden zich in Zeist.

Zo kwam voornoemde Jacques Stinkens met zijn echtgenote Anna Catharina Sanders en gezin in 1914 vanuit het Limburgse Heythuysen naar Zeist. Hij vestigde zich hier als orgelpijpenmaker aan de 2^e Dorpsstraat nr. 47 (links van de Hartesteeg). Zijn keuzes liggen enigszins voor de hand; als orgelpijpenmaker en toeleverancier van orgelbouwers werkte hij liefst zo centraal mogelijk in het land. Bovendien woonde zijn zuster, Anna Maria Elisabeth Stinkens, in Zeist. Zij was in 1906 getrouwd met koperslager Johannes Gerardus van Ling en woonachtig op, jawel, de 2^e Dorpsstraat nr. 47. Vlak om de hoek vond het gezin Stinkens een woonhuis, aan de Laan van Beek en Royen 18, waar het op 3 januari 1914 introk.

OPRICHTING ORGELPIJ- PENMAKERIJ AAN DE DORPSSTRAAT

Stinkens en zijn zwager Van Ling richtten de 'Firma Van Ling & Co. Fabriek van Orgelpijpen' op. Vestigingsplaats was een klein gebouwtje richting Hartesteeg/Jufferstraat achter de tuinen van de familie Van Ling. Dit gebouw was vóór 1846 waarschijnlijk de noodkerk voor de rooms-katholieke parochie, waarvan grootvader Petrus van Ling (zadelmaker) in 1842 medeoprichter was. De *Zeister- & Provinciale*

Utrechtsche Courant van 5 februari 1914 maakte melding van een verzoekschrift van Van Ling en Stinkens voor 'een vergunning tot uitbreiding van de inrichting voor de vervaardiging van orgelpijpen aan de 2^e Dorpsstraat door het bijplaatsen van een electromotor van 5 P.K.'

VERHUIZING NAAR NOOITGEDACHT EN KRUGERLAAN

De zaken bleven zich gestaag uitbreiden. Jacques Stinkens vestigde zijn Orgelpijpenfabriek in 1916 op Nooitgedacht 7, met inmiddels drie arbeiders en zijn electromotor van 5 pk. Een belangrijke aanwinst die nog meermaals zou meeverhuizen. De familie van Alie Slijkhuis had destijds een bakkerij op Nooitgedacht 4-6. Een van haar herinneringen betrof de platen metaal die Stinkens soms in hun warme oven kwam leggen, zodat die gemakke-

lijker konden worden bewerkt. Het Zeister adresboek van 1918 vermeldt J.H. Stinkens op Nooitgedacht nr. 7 overigens ook als timmerman! Op 3 mei 1920 kocht Stinkens een woonhuis met werkplaats aan de Krugerlaan nr. 11, en op 11 mei 1921 verkreeg hij de vergunning tot oprichting aldaar van een fabriek tot vervaardigen van kerkorgelpijpen, met toestemming voor de 'Beweegkracht van één elektrische motor van 5 P.K.'. Getal der arbeiders was nog steeds drie. In 1922 vond de verhuizing plaats.

Het echtpaar Stinkens-Sanders kreeg in totaal negen kinderen: Pierre, Fien, Huub, Jacobus, Annie, Mientje, Jacques, Puck en Lily. Begin 1930 overleed echtgenote Anna Catharina Sanders. Vader Jacq. Stinkens werd voogd over zijn jongste kinderen Annie, Mientje, Jacques, Puck en Lily. Volgens het Zeister adressenboek woonde het gezin in 1933 nog op de Krugerlaan. In 1934 woonde het gezin echter op Rozenstraat nr. 2 (sinds september 1963 omgenummerd naar 2A) bij de katholieke St.-Jozefkerk waar Jacques Stinkens sr. al sinds 1920 lid was van het Rooms-Katholiek Parochiaal Armbestuur.

In 1936 trouwde oudste zoon Pierre met Anneke Smulders. Zij leerden elkaar kennen op de bruiloft van Anneke's broer Jan en Fien Stinkens, Pierre's oudste zus. Pierre en Anneke gingen wonen op de Nicolaas Beetslaan 41. Maar donkerder tijden naderen.

NAAR DE ANTONLAAN

Op 10 mei 1940 brak voor ons land de oorlog uit. Deze laat de familie verre van ongemoeid. In het blad *Woord en Beeld* uit 1939 toont een foto van de mobilisatie Jacques Stinkens jr. als motorordonnans gelegerd aan de Grebbelinie. Hij keerde terug naar Zeist.

Op 24 april 1940 kocht Jacques Hubert Stinkens sr. het woonhuis aan de Antonlaan 8 te Zeist voor f 9.500,-. Dit huis was in 1929 gebouwd als kosterswoning voor de achterliggende gereformeerde Oosterkerk¹ aan de Slotlaan. Daar gingen Pierre en Anneke wonen, met hun kinderen Tineke, Anneke en Lidwien. Maar de locatie had meer mogelijkheden dan alleen een woonbestemming. Stinkens wilde meer werkruimte en zag mogelijkheden achter de Antonlaan 8. Uit een interview in de *Katholieke Illustratie* van 25 augustus 1941 blijkt dat de orgelpijpen tot eind 1941 nog in de werkplaats aan de Krugerlaan werden vervaardigd, maar in het *Utrechts Nieuwsblad* van 19 december 1941 verscheen een artikel over de orgelpijpenmakerij Stinkens dat vooruitliep op de (aanstaande) bedrijfsverplaatsing naar de Antonlaan. Eigenaar Stinkens sr. noemde daarin zijn vak 'een oeroud en moeilijk handwerk' en hij legde uit dat voor het vervaardigen van een orgelpijp in totaal 123 bewerkingen nodig zijn. Daarin is tot op vandaag niet veel veranderd!²

Jacques Hubert Stinkens sr. kocht

een tweede perceel grond van de Gereformeerde Kerk van Zeist, met daarop gelegen de pastorie en een complex lokalen met erven en tuin aan de Antonlaan voor eenzelfde bedrag (f 9.500,-) als bij de eerdere aankoop van het woonhuis. De kerk wilde het wel graag netjes houden. Contractueel en onder dreiging van een boete van tienduizend gulden bij elke overtreding mochten op deze plaats niet worden gevestigd: 'danshuizen en/of bioscooptheaters'.

JOODSCHE SCHOOL

Toen Stinkens het perceel Antonlaan 8 en 8a van de Gereformeerde Kerk kocht, waren reeds enige van de 'lokalen' op perceel 8a verhuurd (sinds augustus 1939) aan de Vereniging voor Christelijk Nijverheidsonderwijs. Deze Vereniging verhuurde tijdens de oorlog een tweetal lokalen weer onder aan de Joodsche School voor gewoon lager onderwijs, bestemd voor joodse leerlingen uit Zeist en uit de naburige gemeenten De Bilt, Driebergen-Rijsenburg, Doorn en Veenendaal. Deze joodse school (met aanvankelijk 23 en later 36 kinderen) verhuisde kennelijk per 15 februari 1942, toen zij tegen een huurprijs van f 35,- per maand twee lokalen van het perceel Antonlaan 10 in gebruik nam. Dat was voor-

**Gezinsfoto (1927).
Vader Jacques Stinkens en moeder Anne Catherina Sanders met hun 9 kinderen.**

COLLECTIE STINKENS
ORGELPIJPENMAKERIJ

Jacques jr. (links) giet hier met een medewerker platen orgelmetaal in de werkplaats aan de Krugerlaan 11 (1935).

COLLECTIE STINKENS
ORGELPIJPENMAKERIJ

heen de catechisatieruimte van de voormalige Oosterkerk. Uiteindelijk verhuisde de Joodsche School naar Emmastraat 14 te Zeist, een gebouw van de rooms-katholieke parochie.

VERZET EN ONDERDUIKERS

Op 22 april 1942 bevestigde burgemeester Visser van Zeist dat Stinkens, inmiddels ook eigenaar van Antonlaan 10, per 1 april 1942 mocht produceren aan de Antonlaan. Vanaf die datum begon Stinkens officieel de orgelpijpen te vervaardigen in de werkplaatsen aan de Antonlaan. De bezetting is dan al twee jaar aan de gang. Zowel Pierre als Jacques jr. waren tijdens de oorlog actief in het verzet en bij de Binnenlandse Strijdkrachten. Beiden hebben enerverende gebeurtenissen meegemaakt, maar daar vertelden zij later bijna nooit iets over. Pierre had steeds onderduikers (met valse namen) in huis, onder wie een joodse man. Pierre was ook begonnen met het vervalsen van

persoonsbewijzen. Bij Duits gevaar vluchtten de onderduikers naar een grote schuilplaats in de fabriekskelder. Ook IJs van Rhijn, eigenaar van de schoenenwinkel aan de Slotlaan, kwam zich daar dan verstoppen. In die ruimte was tussen de platen zink ook een radio verborgen. Verzetsstrijder Paul Rutjes schrijft in zijn boek dat hij eind 1943 in Zeist was

ondergedoken op de Dalweg 21 en toen werkzaam was in de orgelpijpenmakerij van Stinkens. Hij stelt dat er eind 1943 bij Stinkens twintig arbeiders werkten, van wie de helft onderduikers. Jacques Stinkens sr. had bij de werkplaats een tabaks- en groentetuin.

GEEN METAAL MEER

Van het overgebleven zink in het bedrijf werden in de fabriek blakers voor kaarsen gemaakt. Kaarsen waren nodig als verlichting, omdat elektriciteit in de oorlogsjaren beperkt beschikbaar was. Ook werden er in de fabriek metalen buisjes gemaakt om zelf sigaretten mee te rollen. In de loop van de oorlog moesten verschillende personeelsleden naar Duitsland in het kader van de gehate 'Arbeitseinsatz'. De productie in de fabriek kwam ook stil te liggen omdat er geen metaal (tin, lood)

Het artikel in de Katholieke Illustratie van 25 augustus 1941 (zie tekst).

COLLECTIE STINKENS
ORGELPIJPENMAKERIJ

Seijst
2017
1-6

meer te verkrijgen was.

Jacques Stinkens jr. trouwde in 1942 met de Hongaarse Ilonka Mravik (geboren 19 augustus 1916, overleden te Zeist 13 augustus 1999). In het kader van 'opvang ondervoede kinderen' uit Hongarije kwam Ilonka op 10-jarige leeftijd bij haar pleegouders, de familie Slegers, woonachtig in de Utrechtse Kerkstraat. Na een aantal jaren moest Ilonka van haar vader terugkomen naar Hongarije. Op 18-jarige leeftijd besloot ze terug te keren naar Utrecht. Later verhuisde ze met de heer Slegers, inmiddels weduwnaar, naar de Van Reenenweg 125 te Zeist. Jacques en Ilonka vierden hun bruiloft op 15 mei 1942 in de werkplaats aan de Antonlaan 8. Met slechts een halve fles jenever voor alle gasten was er toch veel plezier. Omdat er in die oorlogsjaren geen huis te krijgen was, trok het jonge echtpaar in bij de heer Slegers. Na zijn overlijden op 25 april 1945 erfde Ilonka zijn huis.

DE VOLGENDE GENERATIE

Op 9 juli 1946 overleed Jacques Hubertus Stinkens sr. Bij de afhandeling van de nalatenschap kwam naar voren dat de panden Antonlaan 8 en 8a, zoals in 1942 was vastgelegd, aan 'de Heeren P.J.H. Stinkens en J. Stinkens jr.' moesten worden geleverd voor f 9.500,-. Jacoba Petronella Akkermans, de inmiddels tweede echtgenote van J.H. Stinkens, ontving gedurende haar hele leven wettelijk een bedrag van f 25,- 'als

mede het geheele meubilair.' Zij zou overlijden op 6 januari 1963. Van de andere kinderen ontvingen alleen de twee ongetrouwde dochters een bedrag van elk f 500,-.

De toevloed aan werk rechtvaardigde een grotere werkplaats. Op 1 november 1947 werd vergunning verleend tot de nieuwbouw van een nieuwe werkplaats en afstemkamer aan de Antonlaan. Boven de toegangsdeur kwam een met orgelpijpen versierde gevelsteen met daarbij het jaartal 1947. Dezelfde steen hangt nu in het huidige pand van Stinkens aan de Woudenbergseweg, boven de ingang van de 'Pijpenmakerij'.

DEEL 2

Het vervolg van dit artikel wordt in een komend nummer van Seijst gepubliceerd.

Bron

* Archief Stinkens Orgelpijpenmakers B.V.

Noten

1. Deze kerk was de voorganger van de huidige Oosterkerk aan de Woudenbergseweg die in 1936 in gebruik werd genomen. Zie *Seijst* 2016-III, p.73.
2. Wie geïnteresseerd is in de techniek van het maken van orgelpijpen vindt daarover informatie op <http://www.zhg.nl/9-artikelen/55-orgelpijpen>.

Directie en medewerkers op de Antonlaan (ca. 1942).

COLLECTIE STINKENS
ORGELPIJPENMAKERIJ

Jacques Stinkens trouwt op 15 mei 1942 met Ilonka Mravik. Hier beiden in 1964 tijdens het bedrijfsuitje in Kufstein (Oostenrijk) ter ere van het vijftigjarig bestaan van de firma. De 'vader en moeder' van het bedrijf werden op handen gedragen.

COLLECTIE STINKENS
ORGELPIJPENMAKERIJ

Herinneringen aan de Prot. Chr. Kleuterschool 'Griffensteyn', 1969-1985

Kleuters spelen buiten
op de Koelaan (waar-
schijnlijk eind jaren 40
van de vorige eeuw).

COLLECTIE

D.W.G. VAN DER VINNE

D.W.G. (Wil) van der Vinne

De Vereniging tot Bevordering en Instandhouding van het Protestant Christelijk Kleuteronderwijs in Zeist had verschillende scholen onder haar hoede.

Eén van deze scholen was de Chr. Kleuterschool 'Griffensteyn' die in 1969 geopend werd aan de Godfried van Seijstlaan.

Op initiatief van de toenmalige hoofdleidster mej. De Knijff, die een bewaarschool leidde op de hoek van de 1e Hogeweg en de Slotlaan, werd daarvan in 1944 een dependance geopend aan de Koelaan (later het magazijn van de organisatie Bescherming Bevolking). Twintig jaar

later, in 1964, verhuisden kleuters en leidsters naar een noodgebouw 'De Hut' aan de Waterigeweg. Hier leidde hoofdleidster mevr. Alink-de Jager de school, twee jaar later opgevolgd door mevr. C. van Amerongen. Mevr. W. Weggemans was in die tijd leidster.

GRIFFENSTEYN 1969-1985

Al vanaf het begin was mevr. C. van Amerongen aan de school verbonden. Zij leefde voor de school en zette zich enorm in toen in 1956 de bewaarschool kleuterschool werd. In de jaren zestig streed ze voor een nieuw te bouwen kleuterschool om-

dat de accommodatie aan de Waterigeweg al lang niet meer voldeed aan de eisen voor een kleuterschool. De nieuwe school kwam aan de Godfried van Seijstlaan, in de boomgaard van de gebroeders van Eck, tussen de Cattenbroeckflat en het geplande Vasa-concern van Van Wees en Weiss N.V. Architect was Leo G. Visser van het Zeister architectenbureau Visser en Römelingh en de school werd gebouwd door de firma Otten uit Ede. De kosten

bedroegen ongeveer f 137.500 (vergelijkbaar met ongeveer € 280.000 nu). De firma Dijkstra Zeist, een goede bekende in kleuteronderwijsland, zorgde voor de inrichting. Het aantal leerlingen op dat moment was 54.

Op 25 januari 1969 werd de nieuwe kleuterschool 'Griffensteyn' officieel geopend door de burgemeester van Zeist, mr. dr. A. A. H. Stolk. Van gemeentelijke zijde waren ook de

wethouders C.J. van Mastrigt en H.J. de Goede aanwezig.

Het was een ruim gebouw met 2 speel-/werklokalen, een ruime hal en gang, een toiletafdeling voor kleuters en leidsters en een personeelskamer en keukentje. Ook was er een groot magazijn en een berging voor het buitenspelmateriaal.

Buitenom was het ook ruim opgezet, aan de voorkant een grasveld met bloemperken en struiken die met name in voorjaar en zomer veel

In de kleuterklas aan de Koelaan (waarschijnlijk eind jaren 40 van de vorige eeuw).

COLLECTIE

D.W.G. VAN DER VINNE

**De boomgaard van de
gebroeders Van Eck
(ca. 1968).**

COLLECTIE
GEMEENTEARCHIEF ZEIST

fleur gaven aan het gebouw. Achter was het speelterrein van de kleuters met een fietsenhok, een grote zandbak, een schommelstelling en bestrating voor het spelen met karren. Maar.... ook de mogelijkheid heerlijk in de bosjes te spelen of onder de drie oude appelbomen die in het voorjaar prachtig bloeiden en in de herfst kinderen en juf voorzagen van appels voor de appeltaart of de appelmoes die op school gemaakt

werden. Veel vogels waren te zien in de bomen en struiken rond de school. Een waar lustoord voor de kinderen waar ze spelenderwijs veel leerden.

Mevr. Van Amerongen ging in 1979 met pensioen en de schrijfster van dit artikel mocht haar opvolgen. Regelmatig liep mevr. Van Amerongen nog even binnen en zij volgde nauwgezet de vernieuwingen die werden

in- en doorgevoerd.

Ik heb 7 jaar mogen genieten van een 'vrij' leven met onze eigen activiteiten en het kleinschalige van twee klassen waar we dingen konden uitvoeren die spontaan opkwamen en waar de kleuters nog volop spelenderwijs leerden. Zo lieten we in de winter de zandbak vollopen met water zodat, na bevroering, de kinderen konden schaatsen met een koek-en-zopientje aan de kant. Of we lieten

de kinderen zwembadjes meebrengen in de winter, stookten de kachel wat op, deden lekker warm water in de badjes en speelden zwembad. Het was een feest om hier te werken. Een geweldige tijd waarin de creativiteit hoogtij vierde.

SAMENVOEGING TOT ÉÉN BASISCHOOL

In 1985 werden kleuterscholen en lagere scholen samengevoegd tot één basisschool. Ook kleuterschool 'Griffensteyn' moest fuseren. Omdat de kleuterschool haar leerlingen na twee jaar aan vijf verschillende scholen afleverde moest een keuze gemaakt worden. De meeste leerlingen gingen naar 'De Sluis' aan de Koppelweg in Zeist-West. Nog twee jaar bleef de school als dependance draaien aan de Godfried van Seijstlaan, daarna ging de school

op in Basisschool 'De Sluis'. Vanaf die tijd kwamen ontwikkelingen in het onderwijs in een stroomversnelling. De prachtige naam kleuterleidster moest plaats maken voor leerkracht. Er kwamen van hogerhand steeds meer verplichtingen zoals het maken van schoolplannen en rapportages, die allemaal schriftelijk vastgelegd moesten worden. Er werd steeds meer vergaderd. En kinderen

moesten steeds meer presteren.

Met heimwee denk ik nog wel eens terug aan die mooie tijd waarin kleuters al splendor ervaringen op mochten doen en zo hun kennis konden uitbreiden. De tijden zijn veranderd, dat houden we niet tegen, maar zouden kinderen door alle regelgeving en testen nu meer leren dan toen?

Kleuterschool 'Griffensteyn', achterzijde van het het nieuwe gebouw aan de Godfried van Seijstlaan (1969).

COLLECTIE
GEMEENTEARCHIEF ZEIST

Opening van kleuterschool 'Griffensteyn' door burgemeester Stolk (25 januari 1969).

COLLECTIE
GEMEENTEARCHIEF ZEIST

Uit de collectie

Een kleine zoete geschiedenis

Karen Veenland-Heineman

Het ZHG bewaart een verzameling suikerzakjes en wikkels van suikerklontjes. Natuurlijk hebben deze betrekking op Zeist. Dat is te zien aan de namen van de bedrijven en de illustra-

ties op de zakjes. We hebben ze door de tijd heen ontvangen van verschillende schenkers. In deze aflevering van 'Uit de Collectie' laten we een selectie zien.

VERZAMELEN

Het verzamelen van suikerzakjes was een geliefde bezigheid in de jaren vijftig en zestig van de vorige eeuw, net zoals het sparen van sig-

renbandjes en lucifermerken.¹ Ook postzegels horen in dit rijtje thuis. Deze kunnen echter nog steeds verzameld worden, terwijl suikerzakjes vrijwel geruisloos verdwenen zijn uit horeca en kantines. Verpakte suiker

wordt tegenwoordig aangeboden in papieren staaftjes.

PRODUCTIE

Het Rotterdamse bedrijf Van Oordt begon in 1927 met de productie van

verpakte suiker, eerst in wikkels en daarna ook in zakjes. Later kwamen er andere producenten bij. De afmeting van suikerzakjes van de diverse producenten verschilt weinig: (ruim) 5 bij 7 à 8 cm. De opdruk is meestal in één kleur, waarbij blauw favoriet lijkt te zijn. Opvallend zijn de vele verschillende toegepaste lettertypes en -grootte, al dan niet cursief en met een overmaat aan hoofdletters.

DE ZEISTER VERZAMELING

De verzameling bestaat voor het merendeel uit suikerzakjes van horecagelegenheden, waarvan een aantal nog in bedrijf is (Figi, Oud London, Hermitage, De Hoefslag). Verdwenen zijn onder andere Munzert, Van der Linden en Maison De Jong. Daarnaast zijn er zakjes van verdwenen winkels (Maison Kuiper), zaken (H. Knoop Coiffures), bedrijven

(Van Wees en Weiss en Verenigd Plastic-Verkoopkantoor N.V.) en instellingen (Zeister Ziekenhuis, Rettichini en Boschlust).

De opschriften spreken voor zichzelf. Bij de horecazakjes wordt naast de naam van het bedrijf soms de eigenaar genoemd, maar ook een specifieke eigenschap of kenmerk als reclame voor het bedrijf; zie Figi, De Hoefslag, Oud London of Rettichini. Verder natuurlijk zakelijke informatie, zoals adres en/of telefoonnummer (zie Figi, met ook nog het aantal lijnen). Soms is er een illustratie van het pand (De Kosmos) of een speeltuin (Dolderse Speeltuin Vereniging) of een product (Venezia) toegevoegd. De nylons op de suikerzakjes van Wees & Weiss springen eruit! En dat alles op een klein oppervlak binnen een strakke omlijning of een sierlijk randje.

WAARDE

De suikerzakjes van het ZHG kunnen een kleine bijdrage leveren aan de Zeister bedrijvengeschiedenis. Daarnaast geven ze een nostalgisch tijdsbeeld, dat veel herinneringen oproept.²

Wie in het onderwerp geïnteresseerd is, kan verder kijken op www.suikerzak.nl, waar verzamelaars hun suikerzakjes tentoonstellen. Zoeken op Zeist.

Noten

1. De algemene informatie voor dit artikel vond ik op internet in de publicatie: E. Buijsman, *Suikerzakjes; Een reis terug in de tijd* (Houten 2010).
2. Wie Zeister suikerzakjes aan het ZHG wil schenken, is van harte welkom in het HIP (Historisch InformatiePunt) in het gemeentehuis op dinsdagochtend van 10.00 tot 12.00 uur of op zeven zaterdagmiddagen van 12.00 tot 14.00 uur.

Hotel Café Restaurant

„Hermitage“
Zeist
Telefoon K 3404-2823

AUBERGE „DE HOEFLAG“
BOS EN DUIN - TEL. (03402) 43 95
KIP SPECIALITEITEN - BARBECUE

BANKETBAKKERIJ TEAROOM
„MAISON DE JONG“
SLOTLAAN 187
ZEIST - TEL. 29 57

ADRES VERBODEN

HOTEL
CAFÉ-RESTAURANT „MUNZERT“
Exploitanten: H.A. & W. VELDHUYZEN
ZEIST Tel 05404-3223

Firma v. d. Linden
Poffertjes en Wafelenkraam
de Wetlaan 35a
Zeist

Vasaka

de
betere
nylons

G. VAN WEES & WEISS N.V.
ZEIST - AMSTERDAM

VERENIGD
PLASTIC-VERKOOPKANTOOR N.V.
(PLASTTRADING LTD.)
ZEIST-HOLLAND

AKULON (Nylon)   STAMYLAN (Polyethyleen)

dansacademie
Rettichini
Henr. v. Lijndenlaan 6
3703 AS Zeist
Telefoon: 03404 - 14020

**RETTICHINI
is meer...**

zeister ziekenhuis

Yssalon „Venezia“

1° HOGEWEG 1^a - ZEIST
TEL. 4610

**SNELBUFFET
„DE ZWALUW“**
DS. NAHUYSLAAN 31
ZEIST
TELEFOON 66 10

Dolderse Speeltuinen Vereniging
D.S.V.
Naast station - DEN DOLDER

OPENBARE WERKEN ZEIST

BOSCHLUST
Zeist
Boslaan 19 Tel. 1 20 26

Jaarverslag 2016

65 jaar jong

Jonkvrouw J.M.E van de Poll ('freule Jo'), stichter en beschermvrou van de Van de Poll Stichting, voorloper van het Zeister Historisch Genootschap.

COLLECTIE ZHG

Arie Moolenaar, secretaris

Velen van ons herinneren zich wel het gezegde, dat je op de leeftijd van 65 jaar mag gaan genieten van een welverdiende rust na een lang leven van werken. Men kreeg zelfs leeftijdsontslag. Dit geldt nu niet meer, maar het jaar 65 mag zich toch nog verheugen op speciale aandacht. Dit geldt ook voor ons Zeister Historisch Genootschap (ZHG). Het is opgericht op 24 september 1951 als de Van de Poll Stichting. De doelstelling wordt

prachtig geformuleerd als 'het verbreiden van de kennis omtrent de geschiedenis van Zeist en wat daarmee verband houdt, alsmede het aankweken van belangstelling daarvoor in ruime kring'. Hoe doet ze dit? Door het verzamelen van allerlei voorwerpen, zoals platen, kaarten, foto's, films, boeken, documenten en andere voorwerpen. Zo ontstaan waardevolle collecties. En men zorgt dat door het uitgeven van het blad Seijst, het houden

van lezingen, vertonen van films en het organiseren van excursies de kennis over de geschiedenis van Zeist bewaard wordt en toeneemt. In de loop van de jaren zijn er dan ook meer dan 100 lezingen gehouden, 89 excursies georganiseerd, ver buiten Zeist tot in Brussel toe, maar ook dichtbij zoals in Driebergen of Amersfoort en zeker in Zeist zelf, zoals die naar Nieuw Beerschoten in 2014. Het blad Seijst gaat inmiddels de 47e jaargang

in. Aan de hand van boeiende artikelen wordt de lezer meegenomen naar lang vervlogen tijden of het meer recente verleden. Ook is er het jaarlijkse themanummer rond Open Monumentendag.

Veel is er in de tussenliggende periode gebeurd. Zeist is van bijna 45.000 inwoners gegroeid naar meer dan 62.000, met zelfs meer dan 100 nationaliteiten. Nieuwe wijken zijn aangelegd, vlak na de oorlog – de Verzetswijk – en in de jaren zeventig en tachtig, de wijk Vollenhove, de wijken in Zeist-West en de vernieuwde wijk Kerkebosch. Ook de huisvesting van het ZHG heeft zich aan de groei van de plaats, het aantal donateurs en de toename van de collecties aangepast: van de Krullelaan naar het Slot, daarna naar de Middellaan en sinds 2014 in het gemeentehuis aan Het Rond. De naam is met deze ontwikkeling meegegaan. Jonkvrouw J.M.E. van de Poll (1872-1970) is de oprichter van de Van de Poll Stichting en beschermvrouw van 1952 tot 1970. Op 2 oktober 1998 is de naam aangepast: Zeister Historisch Genootschap Van de Poll Stichting. Sinds 20 maart 2014 luidt de naam Zeister Historisch Genootschap. Daarmee wordt aangegeven dat er een nieuwe fase is ingegaan. Dit met het oog op de toekomst, de verdergaande digitalisering en de andere wijze van het verwerven van kennis van de geschiedenis van Zeist, de goede samenwerking met het Gemeentearchief en de sterke

betrokkenheid bij het Geheugen van Zeist. Het bestuur gaat vol vertrouwen en met enthousiasme de komende jaren in.

Donateurs en financiën

Het aantal donateurs stijgt weer. Na de start van de crisis in 2008 liep het aantal donateurs langzaam terug tot 760. In 2015 keerde de trend en nam het aantal donateurs voorzichtig weer toe tot ruim 770. Met 73 nieuwe donateurs in 2016 en een afname van slechts 40 is het aantal donateurs op 806 gekomen, mede door de inspanningen van onze medewerker Donateurs Johan Sterkenburg. Voor de inkomsten van het Genootschap is dit natuurlijk ook gunstig.

Zoals eerder gemeld heeft het ZHG een legaat van ruim 20.000 euro ontvangen. Over de bestemming worden enkele voorstellen nader uitgewerkt, waaronder een fotoboek van Zeist 2017!

Vanaf 1 mei is het financiële jaarverslag weer te zien op de website www.zhg.nl.

Collecties Behoud en registratie

Het bezit van het Zeister Historisch Genootschap is in verschillende ruimten in het Gemeentehuis opgeborgen. De kwetsbare stukken op papier, zoals kaarten, foto's en archieven, liggen veilig in de gemeentelijke archiefbewaarplaats (GAB). Onze boeken staan deels in depot in de GAB en deels in de

studiezaal, samen met de bibliotheek van het Gemeentearchief. Sinds kort is de catalogus met ruim 3500 titels, mede door onze inzet gerealiseerd, zichtbaar op het internet. Objecten staan verspreid over diverse ruimten, zowel in de kelders van het oude gemeentehuis, als op de verdieping van de nieuwbouw. De digitale registratie van ons bezit is in 2016 door enkele vrijwilligers verder ter hand genomen. Het is heel veel werk, dat ook de komende jaren tijd en inzet zal blijven vragen. Ook goede zorg voor de collectie is belangrijk, zodat deze voor de toekomst behouden blijft.

Collectie schonen

In 2016 hebben we verder gewerkt aan het formuleren van criteria voor het opschonen ('ontzamelen') van de collectie. De richtlijnen, die de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed hiervoor heeft opgesteld zijn als uitgangspunt genomen. Al is het ZHG geen museum, we willen zeer zorgvuldig met onze collectie omgaan. Directe aanleiding was het opheffen van de depotruimte in Montfoort. Voor objecten die geen relatie met Zeist hebben, maar wel behoudenswaardig zijn, hebben we gezocht naar plaatsing in alternatieve openbare verzamelingen. Eind 2016 is dit leerzame proces afgerond.

Schenkeningen

Ook in 2016 is de collectie uitgebreid met schenkingen van parti-

Een dinsdagochtend-bijeenkomst in het Historisch InformatiePunt (HIP) in het gemeentehuis.

FOTO
JAN PETER VAN 'T SANT

Najaarsexcurisie nieuwbouw Kerkebosch. Uitleg bij de maquette in het Informatiecentrum.

FOTO ELIAN DE JONGE

culieren. Alles wat met de geschiedenis van Zeist heeft te maken, authentiek is, in goede staat verkeert en een aanvulling van de collectie betekent, nemen we aan. Ook horen we graag het verhaal bij de schenking, want juist die context geeft meerwaarde. In 2016 ontvingen we onder andere medailles van 50 jaar Avondvierdaagse, medailles van de wandelvereniging Nooit Te Ver en van de sportvereniging Ernos (Christelijk Lyceum), gemonteerd aan een unieke kroon. Bijzondere vermelding verdient de schenking, gedaan door de nabestaanden van de heer C. Verboom. Deze bestond uit boeken, teksten en fotomateriaal. In de eerste nieuwsbrief van 2016 vermeldden we de schenking - door Cor Verboom nog zelf gedaan - van een klein schilderijtje van de molen van Schuurman.

Gebruik

Een belangrijk doel van de collectie is om deze beschikbaar te stellen voor tentoonstellingen en voor historisch onderzoek. Stonden in 2015 de portretten van het echtpaar Van de Poll door Jan Veth in de schijnwerpers op een tentoonstelling in Museum Van Loon in Amsterdam, sinds 2016 zijn deze weer te bewonderen in de trouwzaal van ons eigen gemeentehuis. Een langlopend bruikleen betreft de expositie in de Van de Poll-

zaal in Slot Zeist. Hier wordt de geschiedenis van het Slot en haar omgeving belicht aan de hand van objecten uit de collecties van het ZHG, het Gemeentearchief, Het Hernhutterhuis, De Zilver-Kamer en van enkele particuliere bruikleengevers. De tentoonstelling is sinds 2015 opgenomen in de rondleidingen door Slot Zeist. Ook in het Historisch InformatiePunt (HIP) in het gemeentehuis worden regelmatig stukken uit de collectie getoond. De collectie biedt talloze mogelijkheden voor de rubriek 'Uit de collectie' in ons blad Seijst. Ook in 2016 zijn een paar korte teksten over bijzondere stukken uit de collectie geschreven.

In 2016 is de commissie Archief en Collecties vooral gastheer geweest in het HIP in de Publiekshal van het gemeentehuis. Velen hebben de weg naar het ZHG gevonden en maakten van de gelegenheid gebruik verhalen uit te wisselen. Het ene verhaal lokte vaak het andere uit wat het geheel een levendig karakter geeft. Anderen kwamen met zolderopruiming of anderszins,

waarbij vaak bijzondere of waardevolle dingen werden aangeboden, bijvoorbeeld prachtige wandelschildjes van wandelsportvereniging Nooit Te Ver en mooie, soms zelfs zeldzame boeken over Zeist of foto's uit het verleden van oude plekjes met al of niet herkenbare mensen in Zeist, zoals foto's van de vroegere ijsbaan. In principe zijn wij blij met alles wat over de geschiedenis van Zeist gaat. Hieruit blijkt dat de ene dinsdagmorgen de andere niet is. Het is steeds weer verassend. Verder is het afgelopen jaar hard gewerkt aan het digitaliseren van foto's en andere in het archief bevindende voorwerpen. Ook kunt u bij ons terecht met uw vragen. Wij beschikken nog steeds over een uitgebreid knipselarchief. U bent van harte welkom!

Seijst

Met veel plezier heeft de redactie ook dit jaar weer vier nummers van ons blad Seijst samengesteld. Het lukt vormgever Marna Slappendel telkens weer om de kopij tot een fraai en leesbaar blad te maken. We hebben nog steeds een prettige voorraad conceptartikelen, een voorraad die wel telkens aangevuld moet worden. We doen dus een beroep op een ieder om de pen eens ter hand te nemen om een stukje Zeister historie te belichten. Uw mededonateurs zullen u dankbaar zijn! De conservator van onze collectie, Karen Veenland, verzorgt meestal de stukjes 'Uit de collectie'. Zij beschrijft

daarin telkens kort een onderdeel van de ZHG-collectie. Als u die stukjes nog eens doorneemt zult u zien dat we in 65 jaar een zeer gevarieerde verzameling van Zeister voorwerpen hebben opgebouwd. Dat is alleen mogelijk omdat vele van onze donateurs stukken aan ons schenken, omdat ze beseffen dat ze zo uitstekend behouden blijven voor Zeist! Vaak gaan de verhalen in Seijst over mensen. Vooral als het gaat over ons recente ver-

leden kan dat uw geheugen aangenaam prikkelen. Denk aan het artikel over het Zeister muziekonderwijs met daarin aandacht voor 'tante' Annie van Os of het verhaal over de school aan de Nic. Beetslaan. En dan dat artikel over de jeugdijaren van Dick Bruna. Velen van u zullen niet geweten hebben dat de bedenker van het populaire konijntje Nijntje jaren in Zeist heeft gewoond.

Bezoek aan het graf van de dames Walkart, na opening van de tentoonstelling in het poortgebouw van de Oude Algemene Begraafplaats.

FOTO FLORAN VAN POECKE

Tijdens de opening van de tentoonstelling over de firma J.W. Kraal in het Historisch InformatiePunt in het gemeentehuis.

FOTO FLORAN VAN POECKE

Lezingen en excursies

Ook in 2016 zijn er weer twee excursies gehouden. De eerste vond plaats op woensdag 1 juni 2016 naar de 'Nieuwe Zeister Begraafplaats' (officieel: Gemeentelijke Begraafplaats Zeist) aan de Woudenbergseweg. Bijzonder is wel dat we nog steeds spreken van de 'nieuwe' begraafplaats. De aanleg is immers 100 jaar geleden begonnen in het Zeister Bos. Dit is nu terug te zien in de prachtige aanleg en de verschillende zichtlijnen. De heer Gerard van Delft is op deze dag onze gastheer en gids geweest. Hij is voorzitter van de Vereniging Betrokkenen Gemeentelijke Begraafplaats Zeist. De vereniging zet zich o.a. in voor het behouden en mogelijk restaureren van markante grafmonumenten en het behouden van het graf van bekende Zeisternaren. Een graf dat zich onderscheidt van andere graven is dat van Harry Bannink (1929-1999), musicus en componist. Men

komt op de begraafplaats vele oude Zeister namen tegen. Denkt u maar aan de familie Van de Poll! De begraafplaats is qua aantal graven zeer omvangrijk. Naar mededeling van de beheerder liggen er ongeveer 20.000 personen begraven in ruim 11.200 graven. Bovendien zijn er twee urnentuinen. De begraafplaats is ruim 18 ha groot. Aan deze excursie namen zo'n dertig belangstellenden deel.

De najaarsexcursie was op 5 oktober 2016 naar het *Kerckebosch*. De wijk maakt een vernieuwing door. Gemeente Zeist en Woningcorporatie Seyster Veste werken samen aan het levensloopgeschied maken van deze wijk. Nieuwe of verbeterde voorzieningen komen in een bosrijke wijk waarin 800 – 1.000 nieuwe woningen worden ontwikkeld. Voor de uitvoering van de plannen is de Wijkontwikkelingsmaatschappij Kerckebosch opgericht. Evert Jan Roelofsen, directeur van de WOM Kerckebosch, trad op als gastheer en gids. Bijzonder is dat er aandacht is voor de integratie van de bebouwing in de natuurlijke omgeving en voor schone energie voor de straatverlichting. Er waren zo'n dertig belangstellenden voor deze boeiende excursie.

De *Van de Poll-lezing* was op 5 september 2016 in de aula van Schoonoord. De belangstelling was zeer groot. Er waren ca. 140 belangstellenden aanwezig. De inleiders waren de heren Vincent van der Burg en Pierre Rhoen, de au-

teurs van '*Zeist. Van Boerendorp tot Villadorp. (1813-1851)*'. Hierin wordt aandacht besteed aan bekende personen, gebouwen en buitenplaatsen. Aan de hand van lichtbeelden hebben de auteurs de belangstellenden door deze periode geleid.

Tentoonstellingen

Ook in 2016 zijn diverse projecten door de Tentoonstellingscommissie opgepakt, waarbij samenwerking met andere (erfgoed)partners kenmerkend was.

Voor de zesde keer is er een kleine tentoonstelling gemaakt in samenwerking met de Stichting Oude Algemene Begraafplaats (OAB) voor de expositieruimte in het poortgebouw aan de Bergweg. Het onderwerp '*De Dames Walkart*' is gekozen in aansluiting op de grote renovatie die het Walkartpark in het najaar van 2016 heeft ondergaan. De opening vond plaats op 23 april. De commissie is nog in overleg met het stichtingsbestuur van de OAB om de teksten en afbeeldingen van vorige tentoonstellingen op een mooie manier beschikbaar te stellen aan bezoekers. Tevens is zij betrokken bij de zorg voor de vaste expositie in het poortgebouw. Iedere vierde zaterdag van de maand kan de tentoonstelling bezocht worden. In de regel is hiervoor veel belangstelling. Daarbij komt dat er dan ook allerlei andere activiteiten georganiseerd worden door de mensen van de Stichting, zoals bv. de rondleiding

met als thema 'Symboliek van grafmonumenten' op Open Monumentendag.

De reizende tentoonstelling 'Geschiedenis van de Utrechtseweg', die in het Atrium van Figi op 17 oktober 2015 werd geopend, keerde in 2016 terug naar Zeist. In de Publiekshal van het gemeentehuis hebben vele bezoekers de panelen met historische foto's kunnen bekijken van 21 januari t/m 30 maart. Dit was een samenwerkingsproject met de Historische Kring D'Oude School De Bilt/Bilthoven, de Historische Vereniging Maartensdijk en Regionaal Historisch Centrum Vecht en Venen.

De commissie heeft medewerking verleend aan het project 'Zeist op

de kaart', een weekend-tentoonstelling van 29-31 juli, georganiseerd door het Centrummanagement, de winkeliersvereniging, en 'Leuk in Zeist'. Onze bijdrage bestond uit de productie van grote panelen met historische foto's, die in diverse etalages van de Slotlaan zijn getoond. Deze zijn ook aan Het Rond en in de Brasserie van Slot Zeist, en later op de Doe- en Beleefdag op 18 september, geëxposeerd.

Het thema Slotlaan komt als groter project terug in de expositie 'De Slotlaan in Zeist – Werk aan de Winkel' in januari/februari 2017 in de Culturele Vleugel van Slot Zeist en etalages aan de Slotlaan. De voorbereidingen in samenwerking

met het Gemeentearchief hebben grotendeels in 2016 plaats gevonden. Ook samenwerking met de winkeliers hoort bij dit project.

Afgelopen jaar is minder tijd besteed aan het digitaliseringsproject voor de Beeldbank van het Geheugen van Zeist. De commissie wil zich hiervoor blijven inzetten.

Ons zeer gewaardeerde commissielid en adviseur Pierre Rhoen, de gemeentearchivaris van Zeist, heeft vanwege het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd, op 11 juni 2016 afscheid genomen van de Tentoonstellingscommissie. Wij zijn hem veel dank verschuldigd voor zijn jarenlange inzet bij de realisering van talloze tentoonstellingen.

**Filmvoorstelling in
het Lichtpunt.**

FOTO FLORAN VAN POECKE

Op 7 december is ons oud-commissielid Nelleriek Boucher-Verloop overleden. Vanaf 1998 heeft zij een belangrijke bijdrage geleverd aan het werk van de commissie. De laatste twee jaren was zij onze adviseur. Haar originele ideeën, brede kennis, gezelligheid en in het bijzonder haar vriendschap zullen we enorm missen.

Een bijdrage aan het Historisch Café was van mevr. Stadhouders over de Schaepmanlaan. Hier een foto van de eerste huizen daar, kort na de bouw in 1912.

COLLECTIE ZHG

Filmvoorstellingen

In het voorjaar wordt de filmvoorstelling gehouden in het Lichtpunt aan de Boulevard. Er blijkt heel veel belangstelling te bestaan voor de vertoning van de film *'Bestemming: Haven van Zeist'*. Hierin wordt een prachtig beeld gegeven van de Zeister Grift en de haven die vlak bij de Oude Kerk lag. Er is zoveel belangstelling voor de filmvoorstelling op 21 maart, dat deze op 18 april en 23 mei herhaald wordt. Tevens is de film *'Amito'* te zien. In het najaar zijn de films *'De achterkant van het bestek'* en *'Zeist in de jaren vijftig'* vertoond in het theater Figi. De eerste film belicht de opkomst, de bloei en neergang van de Zeister zilver- en bestekindustrie. De tweede film schetst een historisch beeld van Zeist in de jaren vijftig van de vorige eeuw: toenemende welvaart doet de vraag naar luxe artikelen toenemen en

de Zeister middenstand profiteert daar merkbaar van. Ook deze filmvoorstelling mag rekenen op veel bezoekers.

Het Historisch Café

Het Historisch Café heeft zich ontwikkeld tot een goede traditie. Er zijn inmiddels 33 onderwerpen besproken. Dick van de Kamp, een bekende Zeistenaar, heeft op 25 januari verteld over het *'Zeister dialect in woord en beeld'*. Hij deed dit onder het aanhalen van de krantenstukjes van 'Arie uit Zeist' van de journalist H. van Wermeskerken. Velen hebben het Café bezocht en met een twinkeling in de ogen, vanwege het feest der herkenning. Levendig is er met elkaar van gedachten gewisseld over Zeister woorden, uitdrukkingen en gezegden.

Op 25 april heeft mevr. Karin Stadhouders een boeiend verhaal verteld over de Schaepmanlaan aan de hand van haar boek *'Eeuwige wonen in de Schaepmanlaan'*, ondertitel *'De levende geschiedenis van een Zeister straat'*. Boeiend heeft ze de geschiedenis van de straat, de huizen, de bewoners en de bouwvereniging voor het voetlicht gebracht. De nieuwe huizen die nu gebouwd zijn worden ook weer met veel plezier bewoond.

'Steenrijk dorp. Gevelstenen in Zeist' is de titel van de lezing die Jan Peter van 't Sant heeft gehouden op 25 juli. Gevelstenen vertellen veel over de bewoners van een huis, maar ook over de functie van

het gebouw, het stichtingsjaar, en in de naam bv. de voorliefde voor bepaalde mensen. Er zijn meer dan 200 gevelstenen in de gemeente Zeist bekend. Aan de hand van de foto's die de spreker heeft gemaakt, heeft hij zijn onderwerp toegelicht.

De laatste lezing op 31 oktober heeft als onderwerp *'Het gebouw de Kosmos'*. Een prachtig gebouw aan het begin van de Driebergseweg. JanHein Heimel heeft zich in de geschiedenis, de bewoners, de architect verdiept en weet aan de hand van nieuwe gevonden gegevens duidelijk te maken, dat veel informatie voorheen niet klopte. Ook gaat hij in op de vraag of het gebouw nu wel of niet gebouwd is in de tuin van het huis van jonkheer F.H. van de Poll. En ging de verzekeringsbank nu failliet, of is er sprake van een andere ontwikkeling?

Samenwerking

Naast alle bovengenoemde activiteiten zijn vrijwilligers van het Zeister Historisch Genootschap ook actief voor het samenwerkingsverband van elf Zeister Erfgoedpartners: het Geheugen van Zeist. Er wordt deelgenomen in de kerngroep en in veel werkgroepen. Zo zijn we betrokken bij de uitvoering van bv. de Historische Doe Dag bij het Slot Zeist en de tentoonstellingen in het HIP in de Publiekshal van het gemeentehuis. In 2016 heeft de collectie van het ZHG, naast die van het Gemeen-

tearchief, een rol gespeeld bij vijf tentoonstellingen: neventoonstelling bij de tentoonstelling Utrechtseweg, Boekhandel Kraal, mevr. Hoogstraten-Schoch, 40 jaar bewonersvereniging Lyceumkwartier en het Walkartpark.

Medewerkers

Ieder jaar nemen vinden er veranderingen plaats in bestuur en / of commissies. Dat is ook dit jaar het geval. Allereerst hebben we afscheid genomen van *Fred Steensma* die zestien jaar leiding heeft gegeven aan de commissie Lezingen en Excursies. Hij heeft met veel inzet en enthousiasme met zijn leden er voor gezorgd dat de aandacht zich vooral richtte op wat Zeist zelf te bieden heeft en dat is heel wat. Helaas zijn ons ook twee personen ontvallen door overlijden. In de vorige aflevering van *Seijst* is uitvoerig stilgestaan bij het overlijden van *Cor Verboom*, hij was onze vraagbaak en een groot kenner van de geschiedenis en de mensen in Zeist zelf. Ook is ons *Nelleriek Boucher-Verloop* ontvallen. Zij was sinds 1998 verbonden aan de Tentoonstellingscommissie. Met heel veel kennis, inzet en deskundigheid heeft ze meegewerkt aan de vele tentoonstellingen die gehouden zijn, onder andere in het Slot. Ook heeft ze namens het Genootschap zitting gehad in het bestuur van de Oude Algemene Begraafplaats. We zijn dankbaar wat ze voor ons en de geschiedenis van Zeist heeft betekend. *Pierre Rhoen*

heeft na zijn pensionering als gemeentearchivaris ook zijn functie als adviseur van de Tentoonstellingscommissie neergelegd. Maar in 2016 mochten we ook nieuwe medewerkers welkom heten: *Theo van de Waals*, die zich gaat bezighouden met de genealogie, *Johan Sterkenburg*, die zich richt op de donateurswerving en *Con Balfoort*, die ondersteunend is bij allerlei technische zaken bij filmvoorstellingen, het opnieuw inbranden van de CD's en andere zaken. We heten hen van harte welkom!

Jubileum

Het ZHG: 65 jaar jong. Dit te kunnen vieren is alleen mogelijk door de vele enthousiaste medewerkers, die hun bijdrage met grote betrokkenheid leveren. Maar ook de bestuursleden in heden en verleden mogen genoemd worden, de leden van de Raad van Bestuur, de gemeente. Voorheen was immers

de burgemeester de voorzitter van het genootschap. Vanzelfsprekend willen we Figi noemen, waar we ons Historisch Café mogen houden en onze filmvoorstellingen. De Nieuwsbode plaatst onze persberichten, doet waar mogelijk verslag van onze activiteiten. Dit geldt ook voor Slotstad RTV. De scholengroep Schoonoord maakt het mogelijk de Van de Poll-lezingen te houden. Vanzelfsprekend willen we de medewerkers van het Gemeentearchief Zeist noemen. We voelen ons van harte welkom, de samenwerking met hen is uitstekend en zeer vruchtbaar. De collecties zijn voorbeeldig ondergebracht in de verschillende depots van het gemeentehuis. Dit maakt het raadplegen en gebruiken van het materiaal in gezamenlijkheid tot een feest. Graag willen we in dit bijzondere jaar allen heel hartelijk bedanken en we verheugen ons op de komende jaren.

De eerste voorzitter van de Raad van Bestuur van de Van de Poll Stichting, de voorganger van het ZHG: burgemeester Korthals Altes.

COLLECTIE ZHG

Van het bestuur

Het huidige bestuur
van het ZHG.

FOTO FLORAN VAN POECKE

2017

Het 65-jarig Zeister Historisch Genootschap hoopt dat het jaar 2017 even voorspoedig zal verlopen als het vorige jaar. Voorspoedig in de zin van voortgezette groei van het aantal donateurs, want met meer donateurs(gelden) kunnen we ook meer doen. Voorspoedig ook met het uitvoeren van onze reguliere activiteiten, maar ook met ons nieuwe project van 2017, zie hieronder.

2016

Maar eerst nog een korte terugblik op het jaar 2016. U heeft wanneer u dit stukje leest het jaarverslag van de secretaris vast al wel gelezen. Daaruit blijkt dat we ondanks onze leeftijd voluit leven en actief zijn. Bijzonder was het aantal nieuwe donateurs. Meer dan 70 aan het einde van het jaar. We hebben nu meer dan 800 donateurs en dat was voor het laatst meer dan 10 jaar geleden ook het geval.

Het is helaas nog niet gelukt is om nieuwe bestuursleden te benoemen en dat is echt jammer, we hebben met onze leeftijd ook echt nieuw bloed nodig. Er komt nu veel werk op een (te) klein aantal schouders neer. Daarom een beroep op u, onze donateurs: wie komt ons versterken of weet u iemand die dat kan en wil?

Plannen voor 2017

Hieronder eerst de reguliere plannen voor 2017, sommige daarvan kunt u

alvast in uw agenda zetten:

- Vier keer Seijst (maart, juni, september en december)
- Vier keer Historisch Café (30 januari, 24 april, 31 juli en 30 oktober)
- Twee keer Nieuwsbrief (voor- en najaar)
- Twee filmvoorstellingen (20 maart en 2 oktober)
- Excursie (datum komt)
- Tentoonstelling (samen met Erfgoedpartners) (januari en waarschijnlijk januari 2018)
- Van de Poll-lezing (4 september)
- Sale (4 november)
- Verdere invulling van de ZHG website met informatie over onze collecties, etc.

En natuurlijk zijn we iedere dinsdagmorgen (10-12 uur) en 7 zaterdagmiddagen (12-14 uur) in het Historisch InformatiePunt (HIP) in het gemeentehuis aanwezig om u te woord te staan, om uw vragen en opmerkingen te beantwoorden.

Ook in 2017 zullen we graag en veel met de andere Erfgoedpartners van Zeist werken om voor u en de andere Zeisternaren de geschiedenis van ons dorp levendig te houden.

Fotoboek Zeist 2017

In het kader van ons lustrumjaar hebben we het project 'Fotoboek Zeist 2017' geïnitieerd. Het project loopt van 1 januari tot en met 31 december 2017. Via de plaatselijke

pers (Nieuwsbode en Slotstad RTV) hebben we al oproepen voor dit project gedaan.

Doel: een fotoboek dat een getrouw beeld geeft van Zeist in 2017, zodat:

- a. de inwoners van Zeist 2017 herkennen als hun woonplaats en
- b. inwoners over, zeg, 25-50 jaar met herkenning of verwondering terugkijken op Zeist in 2017.

Inhoud: Foto's van heel de gemeente Zeist verspreid over de maanden van 2017 en verschillende onderwerpen, zodat een breed beeld van het leven: werken, natuur, straten, gebouwen, religie, onderwijs, sport, transport, recreëren en evenementen verkregen wordt.

Naar verwachting zal het boek ongeveer 600 foto's bevatten.

Werkwijze: De inwoners van Zeist kunnen maximaal 3 foto's per persoon / per maand insturen. De foto's worden eigendom van het ZHG. Voor het boek zal door een deskundige jury een selectie worden gemaakt. Een deel van de geselecteerde foto's kan op de website van het ZHG geplaatst worden.

Jury: De jury bestaat uit: Floris Veenendaal (voorzitter), Menno Bausch, Dirk Gudde, Arie Moolenaar, Carolien Paasman, Peter Schröder (secretaris) en Flora de Vrijer.

Iedere maand zal in de Nieuwsbode

de foto van de maand geplaatst worden.

Voor dit project zal ons legaat worden ingezet zodat dat een mooie en zichtbare bestemming krijgt.

Ten slotte

We hopen u in 2017 weer met veel enthousiasme, kennis en kunde op allerlei manieren te informeren en te betrekken over en bij de geschiedenis van Zeist.

We zijn iedere dinsdagmorgen (10-12 uur) en een zevental zaterdagmiddagen (12-14 uur) in het HIP aanwezig om u te woord te staan, om uw vragen en opmerkingen te beantwoorden.

U kunt uw vragen, opmerkingen of bijdragen voor Seijst ook via de e-mail stellen of inleveren: info@ZHG.nl of telefonisch 030 - 6956311.

Namens het bestuur,
Flora de Vrijer, voorzitter

Nieuwe donateurs

De heer E.M. Achterberg	ODIJK
De heer J. Elslo	ZEIST
Van Pas Makelaars	ZEIST
Mevrouw W. Huisman-v/d Wielen	ZEIST
Mevrouw T. Le Blanc-Achterberg	ZEIST
Hol en Molenbeek	ZEIST
Mevrouw L. Bergervoet	ZEIST
De heer A.C. Havinga	ZEIST
Mevrouw L. Van Ewijk-Verboom	ZEIST
Sporthuis Sunny Camp	ZEIST
Kalkhoven Elektrotechniek BV	ZEIST
De heer L. van Mourik	ZEIST
DVC Rentmeesters	ZEIST
De heer M.L. Hartman-Maatman	AUSTERLITZ
Mevrouw B. Renzema-Martens	ZEIST
De heer P. Rijkers	ZEIST
De heer S. Rietbergen	ZEIST
De heer C. Balfort	ZEIST
De heer M.H. Hartwigen	MIJDRECHT
De heer E. Olof	ZEIST
Tandprothetische Praktijk Spanjer	ZEIST

